

МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ І ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ ПОЛІТИКУ ДЕРЖАВИ

Г. Б. Трушевич

д. філософії з політології,
старший викладач кафедри соціальної роботи ФПСР
ОНУ імені І. І. Мечникова

Повномасштабна війна росії проти України, розпочата 24 лютого 2022 року, призвела до великого руху міграційних процесів. Серед видів міграції, що виникли з початку 2022 року, можна виділити такі: виїзд українців закордон, внутрішні переміщення осіб та незаконний вивіз українців до росії.

Станом на кінець 2022 року більше 7,8 млн українців виїхали закордон, переміщено в середині країни близько 8 млн осіб (за даними Міжнародної організації з міграції), до рф переміщено близько 2,9 млн осіб та 9400 українсь-

ких дітей (за даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців) [2].

Звичайно, що міграція мільйонів українців важко б'є по вітчизняній економіці та соціальній політиці країни. За оцінками Центру економічного відновлення та Інституту демографії, внаслідок виїзду громадян країні до 2032 року бракуватиме 3,1–4,5 млн працівників. Як наслідок, втрати економіки за цей період можуть сягнути 113 млрд дол. «Через низький рівень народжуваності ці втрати не вийде компенсувати за допомогою природного зростання населення. Отже, продумана політика з повернення мігрантів украї важлива для мінімізації таких втрат», – зазначають у Центрі економічної стратегії [1].

Можна виділити серед факторів, які біженці називають найважливішими для повернення додому, першість посідає завершення війни. Однак не лише війна стає на заваді поверненню українців. Вагоме значення мають економічні чинники та інтенсивність повоєнного відновлення. Для повернення біженців державі потрібно провадити комплексну політику, яка включатиме реалізацію реформ та залучення інвестицій у відновлення зруйнованої інфраструктури, а для цього необхідно буде заручитися допомогою країн-партнерів [3].

У ЦЕС зазначають, що якщо українці залишаться за кордоном, то європейські країни отримають пряму економічну вигоду, але в разі їх повернення існуватиме непряма вигода для ЄС. Повернення біженців зміцнить економіку України та дозволить їй більше інвестувати в безпеку та відновлення, тож вона потребуватиме менше європейських коштів [1].

Серед інших рекомендацій щодо повернення біженців Центр економічної стратегії називає швидко повоєнну відбудову, надання допомоги людям з постраждалих регіонів, спрощення реінтеграції дітей у вітчизняну систему

освіти та відкриття ринку праці ЄС для українців після війни [3].

Можна вважати, що виїжджаючи за кордон, освічені молоді українці приносять певні переваги для міжнародного іміджу України та її соціально-психологічному сприйняттю населенням інших країн, оскільки цивілізованість тієї чи іншої нації значною мірою свідчать її громадяни та їхні дії за кордоном. Сприйняття українців як освіченої, цивілізованої та працьовитої нації може стати фактором ділової та інвестиційної привабливості країни в найближчому майбутньому. Тому, незважаючи на ризики відтоку освіченої молоді, «боротьба» за якісну освіту в Україні має лише посилюватися.

Зазвичай політика зайнятості багатьох розвинених країн відзначається намаганням залучення людей старшого віку до економічних процесів, причому не лише за рахунок збільшення пенсійного віку, а й за рахунок заохочення та сприяння їхній суспільно корисній праці в тих сферах, де їхні знання та досвід можуть бути затребувані. Також це може стати фактором заохочення пенсіонерів продовжувати активне життя, дбайливо ставитися до свого здоров'я.

Дефіцит кадрів, в тому числі через природне та міграційне скорочення, означає, що Україні може знадобитися залучення іноземної робочої сили. Це особливо актуально для звільнених регіонів, які були зруйновані війною. З огляду на географію сучасних міграційних потоків, Україна може розраховувати на приплив робочої сили насамперед з азійських країн.

Відповідно, ми маємо бути готовими до соціокультурних та соціально-психологічних викликів, які, як і в інших країнах до соціокультурних та соціально-психологічних викликів, які, як показує досвід інших країн, мають значний конфліктний потенціал, що нівелює позитивний економічний ефект [4].

Тому для успішного залучення трудових ресурсів з інших країн, Україні необхідна продумана міграційна політика, яка включає в себе дотримання міжнародних стандартів у сфері міграції, міжнародного захисту працевлаштування та інтеграції. Це також дозволить краще зрозуміти, в яких сферах потребують підтримки українці за кордоном.

Підводячи підсумок можна зазначити, що для того, щоб повернути більше українців з-за кордону додому, потрібно на державному рівні запровадити цільові Програми на допомогу та відновлення зруйнованого житла, кредити на заснування власного бізнесу, гуманітарну й фінансову допомогу на поточні потреби, медичні послуги та соціальну допомогу; цільові проекти підтримки біженців і забезпечення їхньої зайнятості.

Література

1. Біженці з України: хто вони, скількиїх та як їх повернути? Фінальний звіт. *Центр економічної стратегії*. URL:<https://ces.org.ua/refugees-from-ukraine-ukr-final-report/> (дата звернення: 05.11.2023 р.)

2. Впливміграції на соціально-економічну ситуацію в Україні. *Офіційний веб-портал Національного інституту стратегічних досліджень*.

URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/vplyv-mihratsiyi-na-sotsialno-ekonomichnu-sytuatsiyu-v-ukrayini> (дата звернення: 06.11.2023 р.)

3. Після війни додому можуть не повернутися 3 мільйони українців. Що буде з економікою?*Економічна правда*. URL:<https://www.epravda.com.ua/publications/2023/09/11/704143/> (дата звернення: 06.11.2023 р.)

4. MIGRATION PATTERNS AND IMPACTS: LESSONS FOR UKRAINE. *Razumkov centre*.

URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/2023-MATRA-I-KVARTAL-ENGL-5.pdf> (дата звернення: 05.11.2023 р.)